

Dyrkingsråd for viltåker

Arealer til viltåker

Tidligere dyrket mark i skogsområder, i skogkanter på dyrket mark, seterløkker, traktorveger i skogen, kraftgater og åpne flater i skog.

Små skifter som er gått ut av jordbruksproduksjon passer spesielt godt til viltåker og det er viktig å holde disse arealene fri for kratt og hindre gjenvoksing. Sørg for avtale med grunneier om å bruke disse arealene for viltstellformål.

Er det funnet plass for en åker i skogen, bør en observere om det er lys nok for plantene som skal vokse der. Minimum 3-4 timer sol om dagen bør det nok være. Er en i tvil, kan en så noen få kvadratmeter første året for å se om en får godt nok tilslag.

Jordarbeiding

Tilberedning av et godt såbed er av stor betydning for et godt resultat. En god pløying med påfølgende jordpakking er å anbefale på dyrka jord eller tidligere dyrka jord. På udyrket mark eller overflatedyrka mark kan en jordfres lage et brukbart såbed. Hensikten er å lage et såbed slik at flest mulig av frøene får gode spirevilkår.

Er arealet befengt med kveke og andre uønska planter, vil det lønne seg med en Roundup-behandling og foreta jordarbeiding når sprøytingen har fått noen dager å virke på. På forsommeren trenger en ikke vente mer enn 3-4 dager etter sprøyting før en kan pløye/frese.

Der det er utført en god pløying med etterfølgende tromling, trengs bare en lett harving for å få et godt såbed. Bruker en fres i stedet for plog kan det lett bli for løst og små frø kan komme for dypt til å klare seg. Tromling før såing kan derfor også være en løsning.

Kalking og gjødsling

Dyrket mark kan være godt oppgjødslet og med god kalktilstand. Jordprøver med analyser vil være en god informasjon. Udyrket mark og overflatedyrket mark vil som regel ha for lav pH (være for sur). En del kalk vil derfor være nødvendig for et godt resultat. Bruk av 150-200 kg/dekar granulert dolomitt vil hjelpe, men en bør tilføre denne mengden også året etter for at jorda på viltåkeren skal komme i "hev".

Viltåkeren kan godt gjødsles med husdyrgjødsel, men i de fleste tilfeller vil mineralgjødsel (NPK) være det greieste.

Såtid og såing

SPIRE Vilt frøblandinger skal såes når jordtemperaturen er så høy at frøene spirer optimalt. De fleste frø som brukes i SPIRE Vilt, spirer best ved jordtemperatur på 8-10 °C eller høyere. Det har derfor liten hensikt å være for tidlig ute med såingen om våren. Ved lavere temperaturer spirer frøene først etter 3-4 uker. Ugrasfrø spirer ofte ved lavere temperatur og får dermed et forsprang på de vekstene vi ønsker.

Det beste er å bruke en såmaskin når en sår, etterfulgt av tromling. På små viltåker eller der en ikke kommer fram med traktor og såmaskin til åkeren, kan frøet såes for hånd. Det anbefales å dele frømengden som skal brukes i 2 og forsøke å komme over hele arealet med

halv mengde først. Ved å satse på å så ut hele mengden med en gang vil mange oppleve at det ikke blir nok frø til hele arealet.

Etter såing for hånd, bør frøene harves eller rakes ned i en dybde på et par cm og jorda tromles eller trækkes sammen til slutt.

Plantevern

Normalt vil det være lite behov for kjemisk bekjempelse av ugras, skadeinsekter og soppsjukdommer på viltåker. Som nevnt over, vil det være unntak der arealet viltåkeren skal anlegges har mye busker eller ugras (kveke m. flere).

Vær klar over at det kun er personer med sprøytesertifikat som kan bruke plantevernmidler. Dersom frøugras ser ut til å ta overhånd, kan en pussing/slått av åkeren foretas. Frøugraset blir da kuttet og kulturplantene får mulighet til å overta. Er det flerårig ugras som kveke som tar overhånd, er eneste rådet å alliere seg med noen som har sprøytesertifikat og foreta en sprøyting med Roundup. Etter 3-4 dager kan en så på nytt etter nødvendig harving/fresing.

Tilsyn i sesongen

En må ikke glemme viltåkeren etter såing. Inspeksjon av åkeren med jevne mellomrom er nødvendig, både for å lære av feil som kan være gjort ved anlegg, men også for å registrere besøk av vilt eller husdyr (sportegn). Senere når en ser at vilt har beitet, vil det være interessant å se hvilke arter som foretrekkes.

Hvis det virker som næringstilgangen er dårlig for plantene, kan det bli aktuelt med litt mer gjødsel, gjerne en NPK med mye N.

Frøblandinger fra Felleskjøpet

Felleskjøpet kan tilby to frøblandinger som er velegnet til hjortevilt og hare.

SPIRE Vilt ettårig, vnr 31795

Innhold: Havre, fôrmargkål, fôrraps, italiensk raigras, hvitkløver og perserkløver.

Såmengde: 5-8 kg per dekar

Emballasje: 10 kg sekk

SPIRE Vilt flerårig, vnr 31796

Innhold: Havre, fôrmargkål, fôrraps, timotei, flerårig raigras, engrapp, hvitkløver og rødkløver.

Såmengde: 4-6 kg per dekar

Emballasje: 10 kg sekk

Havre: Relativt nøysom kornart som tåler lavere pH enn bygg og hvete. Karakterisert som velegnet til hjortevilt og hare. Havre spirer raskt og vil dermed konkurrere bedre mot ugras enn de andre artene i blandingen. Den virker derfor på en måte som en dekkvekst. Blir tilslaget av havre for stort kan det være aktuelt å kutte ned havren ut på sommeren.

Fôrmargkål: Egentlig en toårig plante, men dyrkes som ettårig her til lands. Trenger lang veksttid for å gi stor avling. Den er meget ettertraktet som beiteplante. Er den ikke beitet helt ned senhøstes, tåler plantene en god del frost og kan gi næring framover mot jul.

Fôrraps: Egentlig en toårig plante, men dyrkes som ettårig hos oss. Kortere veksttid enn fôrmargkål og tåler frost dårligere. Meget ettertraktet beiteplante for hjortevilt og hare. Brukbar gjenvekst etter beiting.

Italiensk raigras: Også en toårig plante som brukes som ettårig i Norge. Tåler en del frost og vokser bra utover høsten selv det blir noen frostnetter innimellom. Sorten i blandingene gir stort sett bare blad første året og regnes som velegnet for hjortevilt og hare.

Flerårig (engelsk) raigras: Er et strågras som danner løse, åpne tuer. Meget god gjenvekstevne etter beiting eller pussing. Velegnet som beiteplante for hjortevilt og hare. Kan ha problem med overvintringen i innlandet.

Timotei: Flerårig gras som er meget smakelig for viltet. God gjenvekst etter beiting eller avpussing. Ønskelig med brukbar pH og næringstilgang for å trives.

Engrapp: Meget hardfør og varig art på jord som har brukbar pH og som ikke er for vassjuk. Tåler tråkk godt og passer godt til beiting. Bør pusses en gang per sommer fra året etter såing.

Hvitkløver: Flerårig belgvekst som lever i symbiose med bakterier som fikserer nitrogen fra lufta. Alle belgvekster lever i symbiose med bakterier som skaffer noe nitrogen også for øvrige plantearter. Hvitkløver har meget god smakelighet for hjortevilt og hare. Den har høyt protein- og mineralinnhold.

Rødkløver: Flerårig og vår viktigste belgvekst. Kraftig pålerot med en del siderøtter. Rødkløver er kravfull til jorda og pH bør være over 6,0 for at den skal trives. Bør ikke såes senere enn juli for at den skal få en vellykket etablering. Meget smakelig for viltet.

Perserkløver: En ettårig belgvekst med pålerot. Den er mindre kravfull enn hvit- og rødkløver og kan dyrkes på de fleste jordtyper. Perserkløver har den raskeste etableringen av kløverartene. Den regnes som velegnet til hjortevilt og hare.